

De ontwikkeling van een MDR voor het betrekken van de context in de GGZ

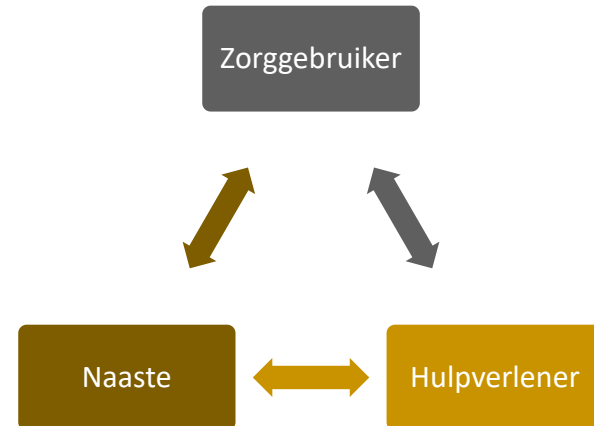
Els Vanlinthout, dr. Evelien Coppens, dr. Tim Opgenhaffen, dr.
Sara Scheveneels, prof. dr. Johan Put, prof. dr. Chantal Van
Audenhove

1. Inleiding
2. Methode richtlijnontwikkeling
3. Opbouw richtlijn
4. Output onderzoek
5. Vragen

1. INLEIDING

- Vermaatschappelijking van zorg
- Zorggebruiker als onderdeel van een ruimer geheel
- Naasten als vaste waarden in het leven van de zorggebruiker
- Naaste als belangrijke partner in de zorg

- Naasten zien en betrekken als partner in de zorg gebeurt vandaag nog onvoldoende

Mantelzorgers voelen zich onvoldoende erkend en ondersteund in de GGZ

Helmer, Vermeulen, Vanderhaegen, Coppens, & Van Audenhove; 2016; Vermeulen et al., 2015

Onduidelijkheid: welke naasten kan ik betrekken, hoe betrek ik naasten en wat laat het beroepsgeheim toe?

- Nood aan eenheid ontwikkeling MDR

Ontwikkeling multidisciplinaire richtlijn

Opdrachtgever

Steunpunt Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

Doel

Ervoor zorgen dat de GGZ naasten erkent als vaste waarden in het leven van de zorggebruiker en maximaal betreft in de hulpverlening

Ondersteuning in beleid en dagelijks handelen bij het betrekken van naasten

Generiek

Hele GGZ (residentieel, ambulante en mobiel)

Alle leeftijdsgroepen

Verschillende disciplines

Doelgroep

Hulpverleners

Directies van voorzieningen

Beleidsmakers

Meerwaarde multidisciplinaire richtlijn?

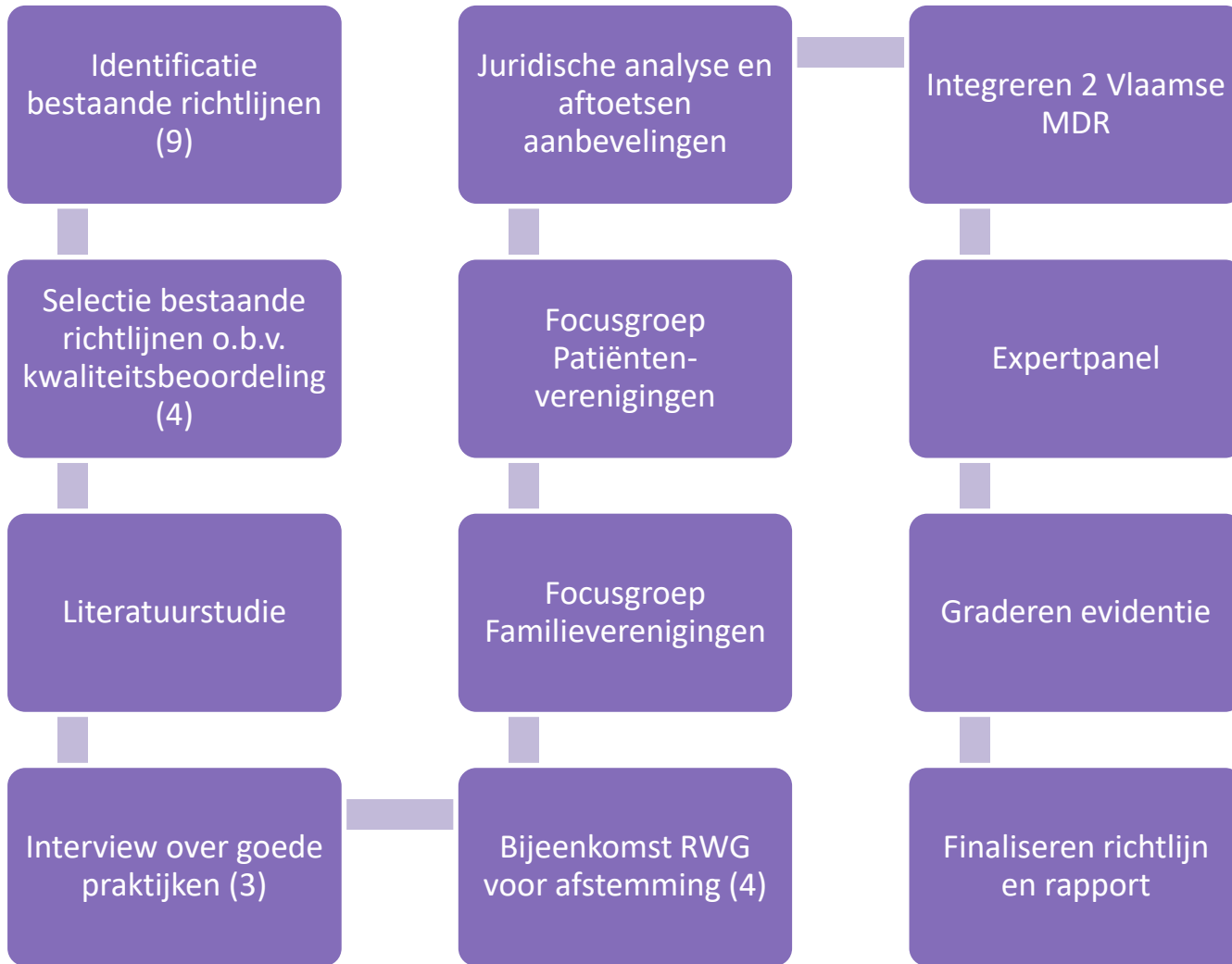
- **Praktische adviezen** m.b.t. diverse thema's die door alle betrokken disciplines gehanteerd worden (handvatten aanreiken)
- Meer consistentie in het handelen (**eenheid**)
- Op basis van wetenschappelijk onderzoek en bestaande goede praktijken
- Ontwikkeld in samenspraak met alle betrokken disciplines en patiënten- en familievertegenwoordigers
- Conform het wetgevend kader
- Bijdragen tot kwaliteitsvolle hulpverlening

2. METHODE

RICHTLIJNONTWIKKELING

Methode richtlijnontwikkeling

3. OPBOUW RICHTLIJN

Definitie naasten

- Naasten zijn **natuurlijke personen** die een **sociale en emotionele band** hebben met de zorggebruiker en niet beroepshalve maar wel meer dan occasioneel, de zorggebruiker helpen en ondersteunen in het dagelijks leven (De Cuyper et al., 2018)
- Naasten kunnen ook **minderjarigen** zijn.
  - zoon of dochter, pluszoon of -dochter, pleegzoon of -dochter, kleinzoon of -dochter, broer of zus, neef of nicht, vriend of vriendin, etc.

Opbouw richtlijn

Inleiding

Aanbevelingen op het niveau van de hulpverlener en het team (micro)

Aanbevelingen op het niveau van de zorginstelling (meso)

Aanbevelingen op het niveau van de nationale en deelstatelijke beleidsvoering (macro)

Referenties

Bijlagen

Types aanbevelingen

- Aanbevelingen zijn gebaseerd op verschillende soorten bronnen:

Wetenschappelijke bevindingen	
Wetenschappelijke literatuur	Meta-analyses en systematische reviews Andere reviews en individuele studies
Richtlijnen uit de (inter)nationale literatuur	Vier buitenlandse en twee Vlaamse richtlijnen
Wetgeving	Het geheel aan wetgeving, rechtspraak en rechtsleer dat op het betrekken van naasten in de Vlaamse GGZ van toepassing is
Waarden en voorkeuren	
Kwalitatieve bronnen uit de eigen studie	Interviews, focusgroepen en expertpanel Input uit de richtlijnwerkgroep

- De combinatie van soorten bronnen bepaalt hoe sterk een aanbeveling is (evidentieniveau) en tot welk type het behoort
- Twee **types** aanbevelingen:
  - Aanbevelingen in gebiedende vorm
  - Te overwegen aanbevelingen

AANBEVELINGEN OP HET NIVEAU VAN DE HULPVERLENER EN HET TEAM

DEEL 1: ZORGEN VOOR DE JUISTE BASISHOUDING

1. Met naasten aan de slag gaan
  - 1.1. Zicht krijgen op naasten
  - 1.2. Uitleggen waarom het betrekken van naasten belangrijk is
  - 1.3 Rekening houden met de voorkeuren van de zorggebruiker en de naasten
  - 1.4. Gegevens over naasten registreren
2. Met kinderen en jongeren aan de slag gaan
  - 2.1. Kinderen en jongeren als naaste
  - 2.2. Kinderen en jongeren als zorggebruiker
3. Naasten bejegenen
  - 3.1. Algemeen: onthalen en bejegenen
  - 3.2. Omgaan met diversiteit en cultuurverschillen
4. Informatie geven aan naasten
  - 4.1. Persoonsgebonden informatie geven aan naasten
  - 4.2. Niet-persoonsgebonden informatie geven aan naasten
  - 4.3. Wijzen van informatie geven
  - 4.4 Wanneer naasten informatie over de zorggebruiker geven
5. Naasten ondersteunen
  - 5.1. De ondersteuningsnoden van naasten bevragen
  - 5.2. Ondersteuning aanbieden

DEEL 2: OMGAAN MET SPECIFIEKE SITUATIES

1. Naasten betrekken bij een doorverwijzing of afronding
2. Wanneer er sprake is van suïcidaal gedrag
3. Omgaan met naasten tijdens een crisissituatie
  - 3.1 Voorafgaand een crisis
  - 3.2. Tijdens een crisis
  - 3.3. Wanneer de crisis voorbij is
4. Wanneer de relatie tussen de naaste en de zorggebruiker verstoord is
5. Aandachtspunten bij het betrekken van naasten in een residentiële voorziening
  - 5.1 Omgaan met naasten bij een gedwongen opname
  - 5.2. Omgaan met afzondering en fixatie in de residentiële GGZ
  - 5.3. Naasten betrekken bij het verlaten van een residentiële voorziening

DEEL 3: OMGAAN MET JURIDISCHE KWESTIES

1. Wanneer de zorggebruiker beslissingsonbekwaam is
2. Uitzonderingen op het geven van informatie aan naasten
  - 2.1 Wanneer de zorggebruiker geen informatie wil of mag ontvangen
  - 2.2 Informatie geven zonder toestemming van de zorggebruiker
  - 2.3 Wanneer de naaste ook een zorggebruiker is

Meso- en macroniveau

AANBEVELINGEN OP HET NIVEAU VAN DE ZORGINSTELLING

1. Een beleid uitwerken
2. Zorgen voor een gedeelde verantwoordelijkheid
3. Zorgen voor een gedragen beleid
4. Gespecialiseerde functies installeren
5. Hulpverleners opleiden en trainen
6. Expertise delen
7. Praktische hulpmiddelen aanreiken
8. Infrastructuur en inrichting
9. Een ondersteuningsaanbod voor naasten
10. Het beleid opvolgen, evalueren en bijsturen

AANBEVELINGEN OP HET NIVEAU VAN DE NATIONALE EN DEELSTATELIJKE BELEIDSVOERING

1. Kennis en vaardigheden van hulpverleners
2. Coaching en opvolging
3. Financiële middelen
4. Betrouwbare informatie voor het brede publiek
5. Onderzoek
6. Participatie van naasten

4. OUTPUT ONDERZOEK

Output onderzoek

- De resultaten van elke stap worden beschreven in het rapport.
- Output:
  - Rapport
  - MDR ‘naasten sterker betrekken in GGZ’
- Ingediend voor vrijgave

BEDANKT VOOR JULLIE AANDACHT

VRAGEN?

Contactgegevens

- Els.Vanlinthout@kuleuven.be
- Evelien.Coppens@kuleuven.be